॥ तैत्तिरीय संहिता॥

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रंस्वें ऽश्विनों बाहुभ्यां पूष्णो हस्तां भ्यामाद्दे ऽभ्रिरिस् नारिरिस् परितिखत् रक्षः परितिखिता अरातय इदम्ह रक्षंसो ग्रीवा अपि कृन्तामि यों उस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा अपि कृन्तामि कृन्तामि दिवे त्वा उन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्ये त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदंनो यवों ऽसि यवयासमद्वेषों (१)

यवयारांतीः पितृणाः सदंनम्स्युद्दिवः स्तभाना-ऽन्तिरिक्षं पृण पृथिवीं दृरेह द्युतानस्त्वां मारुतो मिनोतु मित्रावरुणयोर्ध्रुवेण धर्मणा ब्रह्मविनें त्वा क्षत्रविनः स्प्रजाविनः रायस्पोषविनें पर्यूहामि ब्रह्मं दृश्ह क्षत्रं दृश्ह प्रजां दृश्ह रायस्पोषं दृश्ह घृतेनं द्यावापृथिवी आ पृणेथामिन्द्रंस्य सदोऽसि विश्वजनस्य छाया परि त्वा गिर्वणो गिरं इमा भवन्तु विश्वतो वृद्धायुमनु वृद्धंयो जुष्टां भवन्तु जुष्टंय इन्द्रंस्य स्यूरसीन्द्रंस्य ध्रुवमंस्यैन्द्रम्सीन्द्रांय त्वा (२)

द्वेषं इमा अष्टादंश च॥-----[१]

रक्षोहणी वलगहनी वैष्णवान्खेनामीदमहं तं वेलगमुद्धेपामि यं नेः समानो यमसमानो निच्खानेदमेनमधेरं करोमि यो नेः समानो योऽसमानोऽरातीयति गायत्रेण छन्दसाऽवंबाढो वलगः किमत्रं भद्रं तन्नौ सह विराडंसि सपत्रहा सम्राडंसि भ्रातृब्यहा स्वराडंस्यभिमातिहा विश्वाराडंसि विश्वांसां नाष्ट्राणा है हन्ता (३)

रंक्षोहणीं वलगृहनः प्रोक्षांमि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनोऽवं नयामि वैष्णवान् यवोऽसि यवयास्मद्वेषीं यवयारांती रक्षोहणीं वलगृहनोऽवं स्तृणामि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनोऽभि जुंहोमि वैष्णवान् रंक्षोहणीं वलगृहनो पर्यूहामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ पर्यूहामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ पर्रि स्तृणामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ परि स्तृणामि वैष्णवी रंक्षोहणीं वलगृहनौ वैष्णवी बृहन्नसि बृहद्भावा बृहतीमिन्द्रांय वार्चं वद (४)

ह्न्तेन्द्रांय द्वे चं॥____[२]

विभूरंसि प्रवाहंणों वहिरिस हव्यवाहंनः श्वात्रों-ऽसि प्रचेतास्तुथोंऽसि विश्ववेदा उशिगंसि कविरङ्घांरिरसि बम्भांरिरवस्युरसि दुवंस्वाञ्छुन्ध्यूरंसि मार्जालीयः सम्राडंसि कृशानुः परिषद्योऽसि पवंमानः प्रतक्कांऽसि नभंस्वानसंम्मृष्टो-ऽसि हव्यसूदं ऋतधांमाऽसि सुवंज्योतिर्ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामाऽजोंऽस्थेकंपादहिरसि बुधियो रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः (५)

अनीकेनाष्टौ चं॥——[३]

त्वर सोम तनूकृद्धो द्वेषौँभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु युन्तासि वरूथ्य स्वाहां जुषाणो अप्तराज्यंस्य वेतु स्वाहाऽयं नो अग्निवीरेवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्न। अयर शत्रूं अयतु जर्हंषाणोऽयं वाजं जयतु वाजंसातौ॥ उरु विष्णो वि क्रमस्वोरु क्षयाय नः कृधि। घृतं घृतयोने पिब प्रप्रं युज्ञपंतिं तिर॥ सोमो जिगाति गातुविद् (६)

देवानांमेति निष्कृतमृतस्य योनिमासदमिदित्याः सदो-ऽस्यदित्याः सद आ सीदैष वो देव सवितः सोमस्तः रक्षध्वं मा वो दभदेतत् त्वः सोम देवो देवानुपांगा इदमृहं मंनुष्यों मनुष्यांन्थ्यह प्रजयां सह रायस्पोषेण नमों देवेभ्यः स्वधा पितृभ्यं इदमहं निर्वरुणस्य पाशा्थ्युवर्भि (७)

वि ख्येषं वैश्वान्रं ज्योतिरग्नें व्रतपते त्वं व्रतानों व्रतपंतिरसि या मर्म तन्स्त्वय्यभूदिय सा मिय या तवं तुन्र्मय्यभूदेषा सा त्वियं यथायथं नौं व्रतपते व्रतिनौर्व्रतानिं (८)

गातुविद्भ्येकेत्रि १शच॥_____[४]

अत्यन्यानगां नान्यानुपांगाम्बिक्ता परैरविदं प्रोऽवंरैस्तं त्वां जुषे वैष्ण्वं देवयुज्याये देवस्त्वां सिवृता मध्यां-ऽन्कोषंधे त्रायंस्वैन् स्वधिते मैन हिस्सीर्दिव्मग्रेण् मा लेखीर्न्तिरक्षां मध्येन मा हिस्सीः पृथिव्या सं भेव वनस्पते शतवंल्शो वि रोह सहस्रंवल्शा वि वयस् रुहेम् यं त्वाऽयइ स्वधितिस्तेतिजानः प्रणिनायं महते सौभंगायाऽच्छिन्नो रायः सुवीरः (९)

यं दर्श च॥————[५]

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्धंतां लोकः पितृषदेनो यवोऽसि यवयास्मद् द्वेषो यवयारांतीः पितृणाः सदंनमिस स्वावेशौंऽस्यग्रेगा नेतृणां वनस्पित्रिधं त्वा स्थास्यित् तस्यं वित्ताद्देवस्त्वां सिवृता मध्वांऽनक्तु सुपिप्पृलाभ्यस्त्वौषंधीभ्य उद्दिव र्इं स्तभानान्तिरक्षं पृण पृथिवीमुपंरेण दृश्हृ ते ते धामौन्युश्मसी (१०)

गमध्ये गावो यत्र भूरिश्वङ्गा अयासंः। अत्राह् तदुंरुगायस्य विष्णोः पर्मं प्दमवं भाति भूरेः॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत् यतौ व्रतानि पस्पशे। इन्द्रंस्य युज्यः सखाँ॥ तद्विष्णोः पर्मं प्दश् सदां पश्यन्ति सूर्यः। दिवीव चक्षुरातंतम्॥ ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिश्ं सुप्रजावनिशं रायस्पोषविनं पर्यूहामि ब्रह्मं दश्ह क्षत्रं दश्ह प्रजां दश्ह रायस्पोषं दश्ह परिवीरिस् परि त्वा दैवीर्विशौ व्ययन्तां परीमश् रायस्पोषो यजमानं मनुष्यां अन्तरिक्षस्य त्वा सानाववं गूहामि (११)

उश्म्मी पोष्मेकात्रविरेश्विश्चं ——[६] इषे त्वोप्वीर्स्युपों देवान्दैवीर्विशः प्रागुर्वहीरुशिजो बृहंस्पते धारया वसूंनि ह्व्या ते स्वदन्तां देवं त्वष्ट्वंस् रण्व रेवंती रमध्वमुग्नेर्जनित्रंमिस वृषंणौ स्थ उर्वश्यंस्यायुरंसि पुरूरवां घृतेनाक्ते वृषंणं दधाथां गायत्रं छन्दोऽनु प्र जांयस्व

त्रैष्टुंभं जागतं छन्दोऽनु प्रजायस्व भवंतं (१२)

नः समंनसौ समोंकसावरेपसौं। मा युज्ञ है है सिष्टुं मा युज्ञपंतिं जातवेदसौ शिवौ भंवतमुद्य नंः॥ अग्नावृग्निश्चरित् प्रविष्ट ऋषीणां पुत्रो अधिराज एषः। स्वाहाकृत्य ब्रह्मणा ते जुहोमि मा देवानां मिथुयाकंभीगुधेयम् (१३)

भवंतमेकंत्रि १ शच॥———[७]

आ दंद ऋतस्यं त्वा देवहविः पाशेनाऽऽरंभे धर्षा मानुषानुद्धस्त्वौषंधीभ्यः प्रोक्षांम्यपां पेरुरंसि स्वात्तं चिथ्मदेव १ ह्व्यमापो देवीः स्वदंतैन १ सं ते प्राणो वायुनां गच्छता १ सं यजंत्रैरङ्गांनि सं युज्ञपंतिराशिषां घृतेनाक्तौ पशुं त्रायेथा १ रेवंतीर्य्ज्ञपंतिं प्रियधाऽऽविंश्वतोरों अन्तरिक्ष सजूर्देवेन (१४)

वातेनाऽस्य ह्विष्रस्मनां यज् समंस्य तनुवां भव वर्षीयो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपंतिं धाः पृथिव्याः सम्पृचंः पाहि नमंस्त आतानाऽनवां प्रेहिं घृतस्यं कुल्यामनं सह प्रजयां सह रायस्पोषेणाऽऽपों देवीः शुद्धायुवः शुद्धा यूयं देवाः ऊड्ढूः शुद्धा वयं परिविष्टाः परिवेष्टारों वो भूयास्म (१५) देवेन चर्तुश्चत्वारि २शच॥———[८]

वाक्त आ प्यांयतां प्राणस्त आ प्यांयतां चक्षुंस्त आ प्यांयता हुं श्रोत्रं त आ प्यांयतां या ते प्राणाञ्छुग्ज्गाम् या चक्षुर्या श्रोत्रं यत् ते कूरं यदास्थितं तत् त आ प्यांयतां तत् तं पुतेनं शुन्थतां नाभिस्त आ प्यांयतां पायुस्त आ प्यांयता शुद्धाश्चरित्राः शमुद्धः (१६)

शमोषंधीभ्यः शं पृथिव्यै शमहोंभ्यामोषंधे त्रायंस्वैन्ड् स्विधति मैन हि स्मी रक्षंसां भागोंऽसीदमह रक्षोंऽधमं तमों नयामि योंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमेंनमध्मं तमों नयामीषे त्वां घृतेनं द्यावापृथिवी प्रोण्वांथामिष्ठिंत्रो रायंः सुवीरं उर्वन्तिरक्षिमन्विंहि वायो वीहिं स्तोकाना्ड् स्वाहोध्वनंभसं मारुतं गंच्छतम् (१७)

अ्द्र्यो वीह् पर्श्व च॥———[९]

सं ते मनसा मनः सं प्राणेनं प्राणो जुष्टं देवेभ्यों ह्व्यं घृतवृथ्स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गंअङ्गे नि देध्यदैन्द्रोंऽपानो अङ्गंअङ्गे वि बोभुवद्देवं त्वष्ट्रभूरिं ते स॰संमेतु विष्रंरूपा यथ्सलंक्ष्माणो भवंथ देवत्रा यन्तमवंसे सखायोऽनुं त्वा माता पितरों मदन्तु श्रीरंस्युग्निस्त्वां श्रीणात्वापः समेरिणन्वातंस्य (१८)

त्वा ध्रज्यै पूष्णो रङ्ह्यां अपामोषंधीना रे रोहिष्यै घृतं घृंतपावानः पिबत् वसां वसापावानः पिबतान्तिरक्षिस्य ह्विरस् स्वाहां त्वाऽन्तिरक्षाय दिशः प्रदिशं आदिशों विदिशं उद्दिशः स्वाहां दिग्भ्यो नमों दिग्भ्यः (१९)

वार्तस्याष्टावि ५ शतिश्च॥————[१०]

समुद्रं गंच्छु स्वाहाऽन्तिरक्षं गच्छु स्वाहां देव संवितारं गच्छु स्वाहांऽहोरात्रे गंच्छु स्वाहां मित्रावरुंणौ गच्छु स्वाहां सोमं गच्छु स्वाहां युज्ञं गंच्छु स्वाहा छन्दा सि गच्छु स्वाहा द्यावांपृथिवी गंच्छु स्वाहा नभो दिव्यं गंच्छु स्वाहाः ऽग्निं वैश्वान् गंच्छु स्वाहाऽज्ञ्यस्त्वौषंधीभ्यो मनों मे हार्दि यच्छ तुनूं त्वचं पुत्रं नप्तांरमशीय शुगंसि तम्भि शोंच यौं-ऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो धाम्नोधाम्नो राजित्रतो वंरुण नो मुश्च यदापो अघ्निया वरुणिति शपांमहे ततो वरुण नो मुश्च (२०)

প্ৰন্ধি पट्विर्शितिश्च॥------[११]

ह्विष्मंतीरिमा आपों ह्विष्मांन् देवो अध्वरो ह्विष्माः आ विवासित ह्विष्माः अस्तु सूर्यः॥ अग्नेर्वो- ऽपंत्रगृहस्य सदिस सादयामि सुम्नायं सुम्निनीः सुम्ने मां धत्तेन्द्राग्नियोर्गाग्धेयीः स्थ मित्रावरुंणयोर्भाग्धेयीः स्थ विश्वेषां देवानां भागधेयीः स्थ यज्ञे जांगृत (२१)

ह्विष्मंती्श्चतुंस्रि २ शत्॥ ——[१२]

हृदे त्वा मनंसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वोर्ध्वमिममंध्वरं कृंधि दिवि देवेषु होत्रां यच्छ् सोमं राज्ञन्नेह्यवं रोह् मा भेमां सं विक्था मा त्वां हि॰सिषं प्रजास्त्वमुपावंरोह प्रजास्त्वामुपावं रोहन्तु शृणोत्वग्निः समिधा हवंं मे शृण्वन्त्वापों धिषणांश्च देवीः। शृणोतं ग्रावाणो विदुषो नु (२२)

युज्ञ १ शृणोत्तं देवः संविता हवं मे। देवीरापो अपां नपाद्य ऊर्मिर्हं विष्यं इन्द्रियावां न्मदिन्तं मुस्तं देवेभ्यों देवत्रा धेत्त शुक्र १ शुंक्रपेभ्यो येषां भागः स्थ स्वाहा कार्षिर्स्यपापां मृध्र संमुद्रस्य वोक्षित्या उन्नये। यमंग्ने पृथ्सु मर्त्यमावो वाजेषु यं जुनाः। स यन्ता शश्वंतीरिषः (२३) नु सृप्तचंत्वारि १श च॥ 🚤

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयस्त्वं पूषा विधतः पासि नु त्मनां॥ आ वो राजांनमध्वरस्यं रुद्र होतांर सत्ययज्ञ र रोदंस्योः। अग्निं पुरा तनिय्त्रोर्चित्ताद्धिरंण्यरूप्मवंसे कृणुध्वम्॥ अग्निरहोता निषंसादा यजीयानुपस्थे मातुः

ऋतावां धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः॥ साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्यांम्। स आयुरागांध्सुर्-भिवसांनो भद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य॥ अर्ऋन्दद्गिः स्तनयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंज्ञानो विहीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः॥ त्वे वसूनि पुर्वणीक (२५)

सुरभावं लोके। युवां कविः पुरुनिष्ठ - (२४)

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः। क्षामेव विश्वा भुवंनानि यस्मिन्थ्स र सौभंगानि दिधरे पावके॥ तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्रे कामांय येमिरे॥ अश्याम् तं काममग्रे तवोत्यंश्यामं र्यिर रंयिवः सुवीरम्॥ अश्याम् वाजंम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराजरं ते॥ श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने द्युमन्तमाभंर। (२६)

वसो पुरुस्पृह र र्यिम्॥ स श्वितानस्तंन्यतू रोचन्स्था अजरेभिनानदिद्धिर्यविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथ्न्यग्निरंनुयाति भवन्नं॥ आयुष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निवरेण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मरे सुवामि ते॥ आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यं पितेवं पुत्रम्भि (२७)

रंक्षतादिमम्॥ तस्मैं ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचंर्षणे। अग्रे जनांमि सृष्टुतिम्॥ दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मद् द्वितीयं परिं जातवेदाः। तृतीयंमप्सु नृमणा अजंस्विमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः॥ शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्वि रोचसे। त्वं घृतेभिराहुंतः॥ दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौद् दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतों अभवद्वयोंभिर्- (२८)

यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः॥ आ यदिषे नृपतिं तेज् आनुद्भुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं। अग्निः शर्धमनवृद्यं युवांन इ स्वाधियं जनयथ्सूदयं च॥ स तेजीयसा मनंसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपृत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वंः॥ अग्ने सहंन्तमा भर द्युम्नस्यं प्रासहां र्यिम्। विश्वा यश्- (२९)

चंर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्॥ तमंग्ने पृतनासह रं रियर संहस्व आ भेर। त्वर हि सत्यो अद्भुतो दाता वाजंस्य गोमंतः॥ उक्षान्नांय वृशान्नांय सोमंपृष्ठाय वृधसें। स्तोमैंविधेमाग्नयें॥ वृद्या हि सूनो अस्यंद्यसद्वां चुके अग्निर्जनुषाज्मान्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेष्यन्तः॥ अग्न आयूर्षष (३०)

पवस् आ सुवोर्जिमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाँम्॥ अग्ने पर्वस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोष रे रियं मियं॥ अग्ने पावक रोचिषां मृन्द्रयां देव जिह्नयाँ। आ देवान् विक्षि यिक्षं च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा इहा वह। उपं यज्ञ हिवश्चं नः॥ अग्निः शुचिन्नततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुचीं रोचत् आहुंतः॥ उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती इंष्युर्चयंः (३१)

पुरुनिष्ठः पुंर्वणीक भराऽभि वयोंभिर्य आयूर्षष् विष्रः शुचिश्चतुंर्दश च॥——[१४]

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

 ${\sf GitHub: http://stotrasamhita.github.io \mid http://github.com/stotrasamhita}$

 $Credits: \ http://stotrasamhita.github.io/about/$